

Information om praktisk tjänstgöring för röntgensjuksköterskor med utbildning utanför EU och EES

Vägen till legitimation

Praktisk tjänstgöring är en del av Socialstyrelsens väg till legitimation för röntgensjuksköterskor utbildade utanför EU/EES. Vägen till legitimation innehåller följande steg

- granskning av utbildningen
- kunskapsprov
- praktisk tjänstgöring
- kurs i svenska författningar
- svenska språket.

Det finns mer information om de olika stegen på Socialstyrelsens webbplats, <http://legitimation.socialstyrelsen.se>.

Vad som krävs för legitimation

En röntgensjuksköterska utbildad utanför EU/EES ska uppvisa den kunskap, kompetens och lämplighet som krävs för legitimation i Sverige, det vill säga röntgensjuksköterskeexamen.

Bedömning genom kunskapsprov och praktisk tjänstgöring

Kunskapsprovet är på svenska och innehåller både ett teoretiskt och ett praktiskt delprov. Genom godkänt kunskapsprov har röntgensjuksköterskan utbildad utanför EU/EES visat sig ha den kunskap

och delvis även den kompetens (förmågan att omsätta teoretisk kunskap i praktiken) som krävs för svensk legitimation.

Syftet med den praktiska tjänstgöringen är att göra en bedömning av lämpligheten för yrket och en fördjupad bedömning av kompetensen i en klinisk omgivning.

Kunskapsprovet måste vara godkänt

Efter att ha klarat kunskapsprovet får röntgensjuksköterskan med utbildning utanför EU/EES ett beslut från Socialstyrelsen om att göra praktisk tjänstgöring. Tjänstgöringen får inte påbörjas innan det beslutet fattats.

Socialstyrelsen anser att godkänt resultat på kunskapsprovet visar att tjänstgöraren har språkliga förutsättningar att arbeta patientsäkert. Därför kräver Socialstyrelsen inte att tjänstgöraren har godkänt betyg i svenska språket för att kunna påbörja tjänstgöringen. Godkänt resultat på kursen i svenska författningar krävs inte heller. Verksamheten får dock själv ta ställning till om den vill att tjänstgöraren ska ha avklarat dessa steg innan hen tas emot för tjänstgöring.

Handledaren bör ha utbildning och erfarenhet

Tjänstgöringen ska ske under handledning av någon som har svensk legitimation som röntgensjuksköterska. Socialstyrelsen rekommenderar att handledaren har handledarutbildning och erfarenhet av handledning. Det är verksamheten som avgör om handledaren har tillräcklig utbildning och erfarenhet för att handleda och bedöma tjänstgöraren.

Praktisk tjänstgöring under tre månader inom en verksamhet

Den praktiska tjänstgöringen ska göras under tre månader i en följd inom en verksamhet. Om tjänstgöringen genomförs på deltid (måste vara minst på halvtid) så måste den sammanlagda tjänstgöringstiden motsvara tre månaders heltidstjänstgöring. Tjänstgöringen ska genomföras i den verksamhet som verksamhetschefen ansvarar för och där handledaren tjänstgör.

Tjänstgöringstiden kan inte förkortas. Den får heller inte förlängas utan att Socialstyrelsen godkänner en förlängning. Om det uppstår avbrott i tjänstgöringen på grund av exempelvis sjukdom kan Socialstyrelsen kontaktas för vägledning i det enskilda fallet.

Socialstyrelsen ansvarar inte för ekonomisk ersättning till tjänstgöraren eller eventuella försäkringar som behövs under den praktiska tjänstgöringen.

Var den praktiska tjänstgöringen kan genomföras

Tjänstgöringen ska genomföras i en verksamhet där tjänstgörarens kompetens och lämplighet kan bedömas enligt kraven för svensk legitimation. För att en bedömning ska kunna göras krävs bland annat att tjänstgöring inom verksamheten innebär samarbete med andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. Under den praktiska tjänstgöringen ska tjänstgöraren ges möjlighet att utföra konventionella röntgenundersökningar, datortomografiundersökningar och magnetiska resonanstomografiundersökningar samt medverka vid interventioner/angiografiundersökningar. Det

är verksamheten som själv tar ställning till om den är lämplig för praktisk tjänstgöring med utgångspunkt i den bedömning av tjänstgöraren som ska göras genom att fylla i intyget om praktisk tjänstgöring.

Intyget blir en del av Socialstyrelsens beslutsunderlag

För att Socialstyrelsen ska få ett bra beslutsunderlag så ska verksamhetschefen och handledaren fylla i ett intyg om den praktiska tjänstgöringen. Intyget är utformat utifrån kraven på kompetens och lämplighet för röntgensjuksköterskeexamen, med utgångspunkt i högskoleförordningen (1993:100).

I intyget finns ett bedömningsunderlag med specificerade arbetsuppgifter där tjänstgörarens kompetens ska bedömas. Det finns även öppna frågor, med stödtext hämtad från bland annat examenskraven, där svaren kan formuleras fritt.

Som stöd för att göra bedömningar och fylla i intyget kan verksamheten använda sig av tidigare beprövade bedömningsmetoder. Socialstyrelsen behöver dock inte ta del av detta underlag.

I bedömningen ska synpunkter på tjänstgörarens lämplighet och kompetens inhämtas från annan hälso- och sjukvårdspersonal inom verksamheten.

Socialstyrelsen vill betona att praktisk tjänstgöring främst handlar om att göra en bedömning och inte om att utbilda. Det ska dock finnas i åtanke att tjänstgöraren behöver lite tid för att vänja sig vid arbetsplatsen, IT-systemen och liknande.

Intyget ska skrivas under av verksamhetschefen, handledaren och tjänstgöraren. Handledaren ska även skriva under varje sida av intyget.

Intyget ska i original skickas in till Socialstyrelsen efter avslutad tjänstgöring. Genomgången praktisk tjänstgöring innebär inte att legitimation automatiskt kommer att meddelas.

Arbeta med viktiga författningar

Socialstyrelsens kurs i svenska författningar ger främst generella kunskaper om lagstiftningen inom hälso- och sjukvården. Under den praktiska tjänstgöringen ska tjänstgöraren ges möjlighet att lära sig yrkesspecifika författningar och prak-

tiskt använda dessa i arbetet. I bilagan ”Författningar som är viktiga i röntgensjuksköterskans yrkesutövning” finns ett urval av de viktigaste författningarna. Bilagan kan användas som ett stöd för handledaren gällande vilka författningar tjänstgöraren bör få möjlighet att praktiskt använda i arbetet.

Avbryt tjänstgöringen om det finns brister

Den praktiska tjänstgöringen ska i vissa fall avbrytas och Socialstyrelsen informeras om detta. Tjänstgöringen ska avbrytas om tjänstgöraren uppvisar så stora brister i kompetens eller lämplighet att det kan befaras utgöra en risk för patientsäkerheten. Tjänstgöringen ska också avbrytas om tjänstgöraren har sådana brister i det svenska språket att det försvårar en bedömning av kompetensen.

Socialstyrelsen tar då ställning till om det finns förutsättningar för fortsatt tjänstgöring.

Arbetsuppgifter som tjänstgöraren får utföra

Tjänstgöraren kan behörighetsmässigt jämföras med någon som genomför verksamhetsförlagd utbildning. De flesta arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården är inte reglerade på så sätt att det finns krav på vem som får utföra dem. Hälso- och sjukvårdens regelverk ställer främst krav på hur arbetsuppgifter ska utföras, inte vem som får utföra dem. Många medicinska arbetsuppgifter kan därför utföras av hälso- och sjukvårdspersonal utan legitimation. Det finns mer information på Socialstyrelsens webbplats om vem som får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården, <https://vemfargoravad.socialstyrelsen.se>.

Skicka intyget till
Socialstyrelsen
Behörighet
106 30 STOCKHOLM**Uppgifter om den praktiska tjänstgöringen**

Namn på den som gjort praktisk tjänstgöring	Verksamhet och klinik/avdelning
Personnummer	Tjänstgöringsperiod (ååmmdd - ååmmdd)

Uppgifter om de ansvariga för bedömningen

Datum	Datum
Verksamhetschefens underskrift	Handledarens underskrift
Namnförtydligande och personnummer	Namnförtydligande och personnummer
Verksamhetschefens e-postadress	Handledarens e-postadress
Verksamhetschefens telefonnummer	Handledarens telefonnummer

Underskrift av den som gjort praktisk tjänstgöring

Jag har tagit del av bedömningen (tjänstgörarens underskrift)

Bedömning av den praktiska tjänstgöringen

Ni som bedömer den praktiska tjänstgöringen ska först kryssa i om tjänstgöraren behärskar de specificerade arbetsuppgifterna i checklistan och sedan i fritext beskriva er bedömning av tjänstgöraren avseende

- omdömes- och problemlösningsförmågan
- förhållningssätt mot patienter och personal
- allmän lämplighet som röntgensjuksköterska
- eventuella brister i ett patientsäkert arbete.

Den som har gjort praktisk tjänstgöring

1. kan iordningställa ett undersökningsrum och utrustning på ett patient- och personalsäkert sätt före, under och efter en undersökning/behandling

ja nej

ev. kommentar:

2. förstår det väsentliga i anamnesen och frågeställningen i en remiss och kan planera för undersökning/behandling och motivera val av undersökningsmetod utifrån remiss- och patientinformation

ja nej

ev. kommentar:

3. kan ta reda på nödvändig patientinformation innan undersökning/behandling

ja nej

ev. kommentar:

4. kan informera en patient korrekt och förståeligt om undersökningsproceduren samt om effekter av de läkemedel som används i samband med undersökningar/behandlingar

ja nej

ev. kommentar:

5. kan bedöma patienters individuella behov av omvårdnad och ta hänsyn till patientens tillstånd vid omvårdnad, överflyttning och positionering

ja nej

ev. kommentar:

6. kan utifrån en patients individuella förutsättningar ställa in, förbereda och positionera patienten korrekt för en undersökning/behandling

ja nej

ev. kommentar:

7. kan framställa rättvisande och korrekta bilder utifrån gällande kriterier

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

---

8. kan bedöma och utvärdera kvalitet på medicinska bilder i förhållande till remiss och frågeställning samt vid behov komplettera undersökningar

ja nej

ev. kommentar:

9. följer strålskyddsprinciper i samband med strålning, bland annat genom att välja adekvat strålskydd för patient och personal, tillämpa metoder för dosreduktion samt visa medvetenhet om strålskydd vid placering och instruktioner till assisterande personal eller anhörig

ja nej

ev. kommentar:

10. kan arbeta enligt basala hygienrutiner i det dagliga arbetet och utföra sterilt handhavande

ja nej

ev. kommentar:

11. kan beräkna, hantera, administrera och utvärdera läkemedel på ett patient- och personalsäkert sätt

ja nej

ev. kommentar:

12. kan sätta perifer venkateter, kontrollera dess läge och administrera kontrastmedel enligt avdelningens rutiner samt även behärska kontroll av befintlig infart

ja nej

ev. kommentar:

13. kan kommunicera, konsultera och rådgöra med samt rapportera korrekt information till olika instanser och remitterande enheter för att bevaka kontinuiteten i patientens vårdkedja

ja nej

ev. kommentar:

14. har tillämpat viktiga författningar för röntgensjuksköterskans yrkesutövning och visat förmåga att söka efter vägledning i relevanta författningar.

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

Nedan ska ni som bedömer den praktiska tjänstgöringen i fritext beskriva tjänstgörarens omdömesförmåga, förhållningsätt och allmänna lämplighet samt eventuella brister i ett patientsäkert arbete. Under respektive rubrik finns stödtext hämtad från examensmålen i högskoleförordningen (1993:100).

Omdömes- och problemlösningsförmåga

En röntgensjuksköterska ska visa självkänedom och empatisk förmåga. En röntgensjuksköterska ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens. En röntgensjuksköterska ska visa förmåga att tillämpa sitt kunnande för att hantera olika situationer, företeelser och frågeställningar utifrån individ- och grupperns behov.

Förhållningsätt mot patienter

En röntgensjuksköterska ska visa förmåga till ett professionellt förhållningsätt gentemot patienter och deras närstående. En röntgensjuksköterska ska visa omsorg och respekt för patientens självbestämmande, integritet samt sociala och kulturella situation.

Handledarens underskrift

Förhållningssätt mot personal

En röntgensjuksköterska ska visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper. Synpunkter ska inhämtas från annan hälso- och sjukvårdspersonal i verksamheten. Vilka åsikter har andra som arbetat med tjänstgöraren om exempelvis omdömesförmågan samt förhållningssättet mot patienter och personal?

Allmän lämplighet som röntgensjuksköterska

En röntgensjuksköterska ska visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av vedertagna etiska värderingar och riktlinjer i hälso- och sjukvården.

Eventuella brister i ett patientsäkert arbete

En röntgensjuksköterska ska arbeta med patientsäkerhet i fokus och visa säkerhetsmedvetande genom att till exempel följa riktlinjer och författningar. Om det framkommit exempelvis egenskaper, attityder eller undersökningsmetoder som inneburit en fara för patientsäkerheten ska de beskrivas här.

Handledarens underskrift
